

UGOVORNI STATUS SPORTISTA U REPUBLICI SRBIJI

Sažetak

Autori analiziraju pravni položaj profesionalnog sportiste koji zaključuje ugovor o radu i pravni položaj sportista amatera koji zaključuju ugovore o bavljenju sportom i ugovore o stipendiranju maloletnog sportiste amatera za sportsko usavršavanje. Navedeni ugovori povlače sa sobom niz prava i obaveza koji su pre svega uređeni Zakonom o sportu kao posebnim zakonom u odnosu na Zakon o radu, koji se takođe primenjuje, kao krovni zakon kojim se uređuje oblast rada. Autori polaze od pretpostavke da postojeći zakonski okvir povlači niz negativnih posledica na (radno)pravni položaj sportista i da ima mesta izmenama koje su u radu predložene.

Ključne reči: profesionalni sportista, sportista amater, ugovor o bavljenju sportom, ugovor o stipendiranju maloletnog sportiste amatera za sportsko usavršavanje, sportsko pravo

1. UVOD

Pravni položaj sportista, iako se na prvi pogled može činiti jednostavno regulisanim, povlači sa sobom nedoumice u pogledu regulisanja specifičnosti koje se odnose pre svega na ugovore koje sportisti zaključuju a od kojih zavise prava i obaveze kojima sportisti podležu. Navedeno vredi, posebno kada se uzme u obzir da među sportistima postoje različite kategorije koje se odnose prvenstveno na grubu podelu između sportista amatera i profesionalnih sportista, ali i na maloletne i punoletne sportiste, imajući u vidu da se sportisti često susreću sa profesionalnim angažmanima i u dobu koje prethodi punoletstvu. Ovu razliku pravi i domaći Zakon o sportu. Razlika između profesionalnog i amaterskog sportiste je nekada izuzetno izražena, dok u pojedinim aspektima zataji. Jednostavna, ali korisna definicija je da se sportisti amateri bave sportom kao zanimanjem, dok se profesionalni sportisti bave sportom kao vokacijom.

U Republici Srbiji ugovori koje sportista može zaključiti variraju u zavisnosti od toga da li je reč o profesionalnom sportisti ili sportisti amateru. Radi

* Redovni profesor, Pravni fakultet Univerzitet u Kragujevcu, Kragujevac, Srbija. E-mail: bojan.urdarevic@gmail.com

** Istraživač saradnik, Institut za uporedno pravo, Beograd, Srbija. E-mail: jovana.misailovic@yahoo.com

pojašnjenja, važno je naglasiti da sportisti mogu biti i preduzetnici. Naime, reč je o vrhunskim sportistima koji se mogu samostalno profesionalno baviti sportskim aktivnostima u individualnim sportovima kao samostalni profesionalni sportista, odnosno preduzetnik. Međutim, s obzirom da se na preduzetnike primenjuje poseban režim koji nije predmet regulisanja Zakona o radu, oni će biti izostavljeni iz analize.¹ Dok profesionalni sportisti zaključuju ugovore o radu pa time stiču status zaposlenog, sportisti amateri su angažovani po osnovu ugovora kojima se ne zasniva radni odnos. U pogledu poslednjih, posebne nedoumice stvaraju ugovori koje zaključuju maloletni sportisti a koji obuhvataju ugovore o bavljenju sportom i ugovore o stipendiranju maloletnog sportiste amatera za sportsko usavršavanje.

U nastavku rada, autori izlažu potencijalne probleme koje za sportiste ima zaključivanje pomenutih ugovora uz davanje predloga za izmenu zakonodavnog okvira u ovom domenu.

2. UGOVOR O ANGAŽOVANJU PROFESIONALNIH SPORTISTA

Normativni okvir kojim se uređuje radnopravni položaj profesionalnog sportiste u Republici Srbiji uređen je odredbama Zakona o sportu i Zakona o radu².

Kada je reč o profesionalnim sportistima, odredbe Zakona o sportu primenjuju se imajući u vidu da je reč o posebnom zakonu kojim se uređuje oblast sporta i, između ostalog i prava i obaveza sportista. Zakon o radu primenjuje se na pravni položaj profesionalnog sportiste kao krovni zakon kojim se uređuje oblast rada. Zakonom o sportu predviđeno je da profesionalni sportisti moraju imati zaključen ugovor o radu, na osnovu kojeg ova lica stiču status zaposlenog. U tom pogledu važno je ukazati na specifičnosti koje ugovor o radu profesionalnog sportiste razlikuju od ugovora o radu koje zaključuju drugi radnici, a koje opravdano treba smatrati neophodnim s obzirom da zapošljavanje u oblasti sporta podrazumeva niz odstupanja od onoga što se smatra „regularnim“ procedurama u drugim oblastima rada.³ Tako, na primer, dok radni odnos u drugim sektorima rada uključuje zaposlenog i jednog poslodavca, pri čemu je ovaj odnos regulisan isključivo uslovima ugovora između strana, radnim zakonodavstvom i eventualno važećim kolektivnim ugovorima, u profesionalnom sportu položaj sportiste kao radnika je drugačiji jer na prvom mestu poslodavac nije jedno lice

¹ Naime, profesionalni sportisti koji su u statusu samozaposlenih čine većinu profesionalnih sportista u svetu angažovanih kako u individualnim tako i u kolektivnim sportovima. V. Smokvina, *Sports Law in Croatia*, Wolters Kluwer, 2017, 483.

² “Sl. glasnik RS”, br. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - odluka US, 113/2017 i 95/2018 - autentično tumačenje.

³ C. R. Deubert, „Labor & Employment Law Guidance for Professional Sports Teams“, *Marq. Sports L. Rev.* 359, 2022, 361.

koje je vlasnik sredstava rada, niti se „posao“ obavlja u prostorijama poslodavca koja su poznata i prisutna u većini drugih okolnosti obavljanja rada. U *common law* sistemu, na primer, smatra se da je pozicija sportiste, iako se na njega primenjuju odredbe radnog zakonodavstva, dodatno delikatna ukoliko se uzme u obzir da mu instrukcije kako da „obavlja“ posao ne daje jedan poslodavac direktno, već saveti dolaze i od saigrača, kapitena tima, lica iz stručnog štaba sportista, trenera.⁴ Dodatno, neka ponašanja koja su zabranjena u većini drugih oblasti rada u sportu su dozvoljena. Ova okolnost je opravdana društvenom vrednošću sporta, jer u suprotnom, mnogi sportovi bi bili zabranjeni. Rizici koje takve sportske aktivnosti podrazumevaju, zahtevaju da se obezbedi posebna zaštita zdravlja sportista, koja nadilazi obim „regularne“ zaštite i zdravlja na radu kod poslodavca.⁵

Razlog za specifičnu prirodu radnog odnosa sportista, možemo pronaći u činjenici da upravljanje profesionalnim sportom uključuje niz aktera, ne samo poslodavca i zaposlenog, kako nacionalnih tako i međunarodnih, koji regulišu bavljenje sportom, kao i veliki broj i divergentna priroda sportskih organa upravljanja u različitim sportskim disciplinama koji čine prirodu radnog odnosa sportiste drugačijom.⁶

U Republici Srbiji u skladu sa Zakonom o sportu, sportska organizacija ima obavezu da u slučaju angažovanja profesionalnog sportiste sa tim sportistom zasnuje radni odnos. Pored toga, Zakon o sportu predviđa da se prava, obaveze i odgovornosti profesionalnih sportista uređuju zakonom, sportskim pravilima nadležnog nacionalnog granskog sportskog saveza, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu (kad nije zaključen kolektivni ugovor kod poslodavca) i ugovorom o radu između sportiste i sportske organizacije.⁷ U slučaju angažovanja maloletnog sportiste, postoji dodatna mogućnost - ugovor o stipendiranju maloletnog sportiste za sportsko usavršavanje, o kojoj će biti reči u nastavku teksta. Pored navedenog, od značaja je i odredba Zakona o sportu kojom se predviđa da profesionalni sportista ima sva prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad, ako Zakonom o sportu ili sportskim pravilima nadležnog međunarodnog sportskog saveza nije drukčije utvrđeno.⁸ U tom smislu, neophodno je izdvojiti da Zakon o sportu predviđa da se ugovorom o radu koji zaključuje profesionalni sportista regulišu osnovni instituti radnog prava poput zarade i drugih primanja koja nemaju karakter zarade, radnog vremena, odmora i odsustava, trajanje ugovora. Već na ovom mestu može se uvideti u kojoj meri na radnopravni status sportista uticaj imaju odredbe koje su sadržane u posebnim propisima, nezavisno dakle od odredaba kojima se uređuje opšti režim rada.

---

⁴ S. Gardiner, *Sports Law in the United Kingdom*, Wolters Kluwer International, 2014, 68.

⁵ R. Carmina, „Employment Status in Amateur Sport in Italy“, *European Labour Law Journal* 7, 1/2016, 149.

⁶ A. M. Louw, „Should the Playing Fields Be Levelled - Revisiting Affirmative Action in Professional Sport - Part 2“, *Stellenbosch Law Review* 15, 2/2004, 227.

⁷ Zakon o sportu, „Sl. glasnik RS“, br. 10/2016, član 10.

⁸ Zakon o sportu, član 13.

Kada je reč o zaradi, važno je naglasiti da pored zarade, profesionalni sportista ostvaruje i pravo na primanja koja nemaju karakter zarade: novčane i druge nagrade za postignute sportske rezultate, naknadu troškova smeštaja, ishrane i putovanja za vreme sportskih priprema i sportskih takmičenja, novčanu i drugu naknadu na ime zaključenja ugovora, naknadu za korišćenje lika sportiste i druga slična primanja, besplatan smeštaj.⁹ Neretko, značajan deo novca se sportisti isplaćuje neposredno pre samog zaključenja ugovora, u formi naknade za zaključenje ugovora, a visina zarade koju dobija za angažovanje po osnovu ugovora o radu bude niža. Insistiranje na ovoj vrsti naknade od strane sportista je opravdano, ukoliko se uzme u obzir da sportisti u najvećem broju slučajeva značajno ranije okončavaju karijeru u odnosu na većinu drugih profesija gde je aktivnost na polju rada duža.¹⁰ Ovakva naknada pruža finansijsku sigurnost sportisti za određeni period nakon potpisivanja ugovora. Međutim, s obzirom da naknada na ime zaključenja ugovora nije u vezi sa radnim angažovanjem sportiste, njegovim stupanjem na rad ili utrošenim vremenom na radu, ona nije radnopravna kategorija i na nju se ne primenjuje Zakon o radu. Tako, ima mesta tvrdnjama da je „naknada na ime zaključenja ugovora zapravo monetizovanje visine očekivanja poslodavca (sportske organizacije) od zaposlenog (sportiste). Ipak s obzirom da garancije za sportske rezultate nema, ova naknada ugovoru o radu profesionalnog sportiste daje izražen aleatorni karakter.“¹¹ Ono što dodatno udaljava ugovor o radu sportiste od uobičajenih ugovora o radu, jeste naknada za postignute rezultate - *premija*. Iako slične prakse postoje i u drugim profesijama, u ovom slučaju nesrazmeran iznos naknade koja može biti ugovorena u odnosu na iznos zarade kao i visok stepen nepredvidivosti ispunjenja uslova od koga zavisi pravo na premiju pojačava aleatorni karakter ugovora o radu sportista, što svakako nije podrazumevana karakteristika ugovora o radu.¹²

Kada je reč o institutu radnog vremena, Zakon o sportu predviđa da se radno vreme, odmori, odsustva i druga prava i obaveze profesionalnog sportiste prema sportskoj organizaciji prilagođavaju režimu sportskih priprema, odnosno takmičenja.¹³ U profesionalnom sportu, najvažnije merilo uspeha jesu postignuti sportski rezultati. Upravo stoga, život profesionalnog sportiste podrazumeva nekada rigorozne režime koji podrazumevaju karantin, nekoliko treninga u toku

⁹ Zakon o sportu, član 13, stav 7.

¹⁰ I. Jakovljević, *Ugovori o angažovanju profesionalnih sportista i ugovaranje sportske arbitraže*, dostupno na: https://ugovori-o-angazovanju-profesionalnih-sportista-i-ugovaranje-sportske-arbitraze/?rstr_nocache=rstr138635ab4de93874, 25.10.2022.

¹¹ *Ibid.*

¹² U uporednom pravu, zbog nedovoljno kvalitetnog regulisanja radnopravnog statusa profesionalnih sportista, pojavljuju se, posebno u državama istočne Evrope primeri standardiziranih ugovora kojim se sportisti stavljaju u nezavidnu situaciju u odnosu na klubove, a kojima se plata određuje u rasponu od 10% utvrđenog i 90% varijabilnog iznosa, u zavisnosti od rezultata koje pak procenjuje klub, nema ugovorne sigurnosti u slučaju povreda ili bolesti, nema zdravstvenog i penzijskog osiguranja, mogućnost kažnjavanja igrača putem jednostranih odluka kluba u rasponu je od 10% - 100% iznosa plate. A. Bilić, V. Smokvina, „Ugovori između profesionalnih nogometaša i klubova - ugovori radnog ili građanskog prava?“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 4/2012, 843, 831-862.

¹³ Zakon o sportu, član 13, stav 10.

dana kada je to potrebno, ograničenja u pogledu stila života koji za cilj ima održavanje fizičke spremnosti, odvojenost od porodice. Usled navedenog, institut radnog vremena kakvo poznaju radna zakonodavstva nemaju baš velikog udela u pogledu sportista. Ovo se odnosi i na druge modalitete poput raspodele radnog vremena i/ili prekovremenog rada.

Specifičnost ugovora o radu profesionalnih sportista je i rok na koji se zaključuje. Naime, za razliku od tipičnog ugovora o radu koji može da se zasnjuje na određeno i na neodređeno vreme, prema odredbama Zakona o sportu, ugovor o radu sa profesionalnim sportistom može da se zaključi samo na određeno vreme, i to najviše na pet godina.¹⁴ Ono što je važno istaći jeste da ne postoji zabrana, niti poseban uslov da profesionalni sportista ponovo zaključi ugovor o radu sa istom ili drugom sportskom organizacijom. Međutim, ova specifičnost doprinosi tome da se ugovor o radu sportista dodatno udalji od uobičajenog ugovora o radu, gde se prilikom zasnivanja radnog odnosa prvenstveno teži zasnivanju radnog odnosa na neodređeno vreme.

3. UGOVORI IZMEĐU SPORTSKIH ORGANIZACIJA I SPORTISTA AMATERA

Prema Zakona o sportu, sportista amater i sportska organizacija mogu da zaključe jedan od dva tipa ugovora: (1) ugovor o stipendiranju maloletnog sportiste i (2) ugovor o bavljenju sportom.¹⁵ U skladu sa načelom autonomije volje, sportisti amateri i klubovi mogu samostalno da uređuju sadržinu ovih ugovora, kao i da kreiraju ugovorni odnos prema sopstvenim potrebama. Od toga koji će se ugovor zaključiti sa klubom i u kom statusu zavisi i koji i koliki porez će se plaćati na novčane i druge naknade. U skladu sa Zakonom o porezu na dohodak građana sportisti amateri imaju pravo na „poresko izuzimanje za naknadu za ishranu – hranarinu koju sportistima amaterima isplaćuju amaterski sportski klubovi – u mesečnom iznosu od 10.898 dinara.“¹⁶

U pogledu pravne prirode oba ugovora kojima se angažuje sportista amater, možemo reći da su oni: formalni, imenovani, konsensualni, obostrano obavezujući, teretni, kauzalni, dugotrajni, glavni, složeni, posebni i tipski ugovori. Obrazac tipskog ugovora ne sačinjava i ne utvrđuje sportski klub, već nadležni nacionalni granski sportski savez svojim sportskim pravilima, što se pravda činjenicom da se samo sa sadržinski identičnim ugovorima između sportista i sportskih klubova može postići jednakost šansi u sportskim takmičenjima.¹⁷

Sportistu amatera koji nema zaključen sa klubom jedan od dva pomenuta ugovora, ili ima zaključen neki drugi ugovor koji Zakon o sportu ne poznaje, treba

¹⁴ J. Misailović, „O radnopravnom statusu fudbalera“, u: *Srpski fudbal – uporednopravni izazovi i perspektive* (ur. M. Stanić, D. Šuput), Institut za uporedno pravo, Beograd, 2021, str. 68.

¹⁵ Zakon o sportu, član 17.

¹⁶ Zakon o porezu na dohodak građana, „Sl. glasnik br. 24/2001....10/2022“, član 9, stav 1, tačka 13.

¹⁷ N. Đurđević, M. Mićović, Z. Vuković, *Ugovori u sportu*, Pravni fakultet Kragujevac, Kragujevac, 2014, 71.

smatrati sportistom amaterom koji se bavi sportskim aktivnostima bez ugovora. Smatramo da je ovo vrlo važno pitanje jer i dalje postoji raširena praksa da klubovi sa sportistom amaterom zaključuju razne neimenovane ugovore, odnosno one koji uopšte nisu predviđeni Zakonom o sportu, ili ne poštuju sadržinu onih koji su zakonom regulisani. Na primer, postoje brojni primeri gde su zaključeni ugovori o stipendiranju, ali da pritom nije ugovorena (određena) stipendija za bavljenje sportskim aktivnostima, već su roditelji maloletnika bili u obavezi da nakon isteka ugovora, klubu plate određeni novčani iznos. S obzirom na značajne zloupotrebe koje postoje u ovoj oblasti, a tiču se sportiste amatera i njihovog pravnog angažovanja, u daljem tekstu biće prikazane glavne odlike ovih ugovora.

3.1. Ugovor o bavljenju sportom

Ugovor o bavljenju sportom između sportiste amatera i sportske organizacije zaključuje se u pisanoj formi i registruje se kod nadležnog nacionalnog sportskog saveza. Specifičnost ovog ugovora ogleda se u tome, što se isti prema Zakonu o sportu¹⁸ smatra radom van radnog odnosa. Ovde treba voditi računa o tome da je rad van radnog odnosa regulisan i odredbama Zakona o radu, međutim s obzirom da je ugovor o bavljenju sportom regulisan Zakonom o sportu, kao posebnim zakonom, mišljenja smo da je reč o *sui generis* ugovoru koji nema ništa zajedničko sa ugovorima iz Zakona o radu. Drugim rečima, ugovor o bavljenju sportom ne može se podvesti ni pod jedan od ugovora kojima se reguliše rad van radnog odnosa iz Zakona o radu (ugovor o privremenim i povremenim poslovima¹⁹, ugovor o delu²⁰, ugovor o stručnom osposobljavanju i usavršavanju²¹ i ugovor o dopunskom radu²²).

Ugovorom o bavljenju sportom u skladu sa Zakonom o sportu²³, sportista takmičar amater i sportska organizacija utvrđuju: novčanu naknadu za bavljenje sportskim aktivnostima, novčane i druge nagrade za postignute sportske rezultate, naknade troškove smeštaja i ishrane za vreme sportskih priprema i sportskog takmičenja, naknadu za zaključenje ugovora i naknadu za korišćenje lika sportiste. Dakle, zakonom je definisana minimalna sadržina ugovora, a ista može biti precizirana sportskim pravilima nadležnog sportskog saveza.

Međutim, ono što je važno i što predstavlja predmet određenih zloupotreba, jeste to što Zakon o sportu ne određuje rok na koji se ugovor o bavljenju sportom može zaključiti. Načelno, sa stanovišta Zakona o sportu, ovaj ugovor može biti zaključen na neodređeno ili određeno vreme, ali se onda postavlja pitanje da li se može

¹⁸ Član 10, stav 8.

¹⁹ Zakon o radu, „Sl. glasnik RS, br. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - odluka US, 113/2017 i 95/2018 - autentično tumačenje“, član 197.

²⁰ Zakon o radu, član 199.

²¹ Zakon o radu, član 201.

²² Zakon o radu, član 202.

²³ Član 17, stav 2.

zaključiti i sa maloletnim sportistom? Ukoliko je odgovor potvrđan, posledice bi mogle da budu ozbiljne i da se ogledaju, pre svega, u tome što bi ovaj ugovor mogao da supstituiše ugovor o stipendiranju i da ga samim tim, na neki način obesmisli. Na primer, ugovor o bavljenju sportom na pet godina zakluče roditelji maloletnog deteta koje u trenutku zaključivanja ugovora ima 15 godina života. To znači da bi ugovor važio i nakon punoletstva sportiste, a što znači da bi sportista morao da ostane u statusu sportiste amatera do svoje dvadesete godine, i na taj način ne može da zaključi profesionalni ugovor. U konačnici, na ovaj način bi mu bilo uskraćeno i pravo na rad, s obzirom da se ugovor o bavljenju sportom smatra radom van radnog odnosa.

Da bi se ovakve potencijalne situacije izbegle, smatramo da je neophodno izmeniti Zakon o sportu u delu koji se odnosi na ugovor o bavljenju sportom, na taj način što će se precizirati da pomenuti ugovor može da zaključi samo punoletno lice. S obzirom da se radi o radu van radnog odnosa, ne postoji starosni limit u smislu gornje granice za zaključivanje ovog ugovora, ali je problem što u važećem Zakonu o sportu ne postoji ni donja granica za zaključenje ovog ugovora, čime je otvoren prostor za određene zloupotrebe. U većini slučajeva, sportska pravila nadležnih nacionalnih granskih sportskih saveza propisuju rok trajanja ovog ugovora, ali mišljenja smo da minimalna starosna granica za zaključenja ovog ugovora mora biti regulisana zakonom.

3.2. Ugovor o stipendiranju maloletnog sportiste amatera za sportsko usavršavanje

Ugovor o stipendiranju maloletnog sportiste amatera za sportsko usavršavanje kao i svi njegovi eventualni aneksi, zaključuje se u pisanoj formi i registruje kod nadležnog granskog sportskog saveza. U suprotnom, ugovor i svi njegovi eventualni aneksi su ništavi, a u skladu sa članom 107. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima ništav ugovor ne postaje punovažan i kad razlog ništavosti kasnije nestane.²⁴

Prema članu 108. Zakona o obligacionim odnosima, strana koja je kriva za zaključenje ništavog ugovora odgovorna je drugoj strani za štetu koju ova trpi jer veruje da je ugovor punovažan, ukoliko druga strana nije znala, niti je morala znati za postojanje uzroka ništavosti. U praksi se često dešava da sportska organizacija navede maloletnog sportistu, tačnije njegove roditelje ili staratelje, da zakluče pisani ugovor o stipendiranju, ili njegov aneks, ali bez njegove registracije u nacionalnom savezu. U tom slučaju, sportista bi mogao da zahteva naknadu štete, te bi sportska organizacija bila dužna da drugoj strani naknadi štetu, shodno Zakonu o obligacionim odnosima²⁵, s obzirom da je sportska organizacija vodila pregovore bez namere da zaključi predmetni ugovor.

²⁴ "Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93, "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja i "Sl. glasnik RS", br. 18/2020.

²⁵ Član 30, stav 2.

Važno je istaći da se ugovor o stipendiranju maloletnog sportiste može zaključiti najduže do sticanja punoletstva sportiste, u skladu sa članom 17. stav 4. Zakona o sportu. Nakon nastupanja punoletstva sportiste, sa njim se može zaključiti ili ugovor o bavljenju sportom (ukoliko se radi o sportisti amateru), ili profesionalni sportski ugovor koji ima odlike ugovora o radu.

Ugovorom o stipendiranju posebno se utvrđuju, u skladu sa sportskim pravilima: novčana stipendija i naknada troškova smeštaja i ishrane za vreme sportskih priprema i sportskog takmičenja. Drugim rečima, sportski klub je u obavezi da plati sportisti novčanu stipendiju, kao i naknadu troškova smeštaja i ishrane za vreme sportskih priprema i takmičenja, a obaveza maloletnog sportiste je da se sportski usavršava u okviru kluba i u skladu sa sportskim pravilima. Svakako da se sportskim pravilima, kao i samim ugovorom mogu predvideti i druga prava i obaveze u ugovoru o stipendiranju, a koja se neretko tiču, zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja sportiste, naknade troškova lečenja i oporavka igrača od povreda i bolesti nastalih kao posledica bavljenja sportom, učešće na pripremnim utakmicama, itd. Dodatne obaveze mogu biti i na strani sportiste, kao na primer da uredno i na vreme izvršava svoje obaveze, da daje svoj maksimum prilikom nastupa za određeni klub, da poštuje obaveze prema sponzorima ili donatorima, itd.

Ugovor o stipendiranju je posebno važan iz razloga što danas deca počinju da se aktivno bave sportom još od sedme godine života, te nije redak slučaj da najveći klubovi pokazuju interesovanje za stipendiranje talentovane dece.²⁶

Zakon o sportu u članu 17. stav 6 sadrži posebnu odredbu o pravima perspektivnih sportista koji imaju pravo na stipendiju za sportsko usavršavanje, u skladu sa sportskim pravilima nadležnog nacionalnog granskog saveza. Nacionalni sportski savezi utvrđuju posebne programe brige o perspektivnim sportistima.

4. ZAKLJUČAK

Ugovori koje sportisti zaključuju, razlikuju se na prvom mestu, u zavisnosti od toga da li je reč o profesionalnim sportistima ili sportistima amaterima. Dok profesionalni sportisti, zaključenjem ugovora o radu koji, iako se znatno razlikuje od „regularnog“ ugovora o radu koji se zaključuje isključivo u skladu sa odredbama Zakona o radu, omogućava donekle sigurnost i izostanak nedoumica u pogledu primene pojedinih pravnih instituta, u pogledu ugovora o bavljenju sportom i ugovora o stipendiranju maloletnog sportiste amatera za sportsko usavršavanje to nije slučaj.

Prva nedoumica koja bi u budućnosti trebalo da bude otklonjena odnosi se na rok na koji se ugovor o bavljenju sportom može zaključiti, kao i na pitanje da li ovaj ugovor može biti zaključen sa maloletnim licem. U slučaju izostanka zabrane da se ugovor o bavljenju sportom zaključi sa maloletnim licem može se

²⁶ Vid. A 7-year-old soccer phenom: Too young for a professional contract? | The Week, <https://theweek.com/articles/482625/7yearold-soccer-phenom-young-professional-contract>, 30.10.2022.

Iako doći do situacije da ovaj ugovor „istisne“ ugovor o stipendiranju koji maloletni sportisti prema važećem zakonodavnom okviru zaključuju. Ovo vredi, s obzirom da bi u takvim okolnostima ugovor o bavljenju sportom koji bi maloletnik zaključio mogao da važi i nakon punoletstva sportiste (ilustrativni primer je dat u ranijem tekstu). Navedeno povlači i to da bi sportista morao da ostane u statusu sportiste amatera i nakon punoletstva, te bi na taj način bio uskraćen da zaključi profesionalni ugovor, a samim tim i da bude angažovan u okviru radnopravnog odnosa i da ostvaruje adekvatna prava koja postojanje radnopravnog odnosa podrazumeva. Dodatno, ugovorom o bavljenju sportom se ne zasniva radni odnos, pa samim tim nema mesta zaštiti koju druga lica ostvaruju po osnovu rada. Međutim, Zakon o radu predviđa pojedina prava po osnovu rada i licima koja rade van radnog odnosa, te bi slično rešenje potencijalno moglo da pronađe mesta i u slučaju zaključenja ugovora o bavljenju sportom.

Kada je reč o ugovoru o stipendiranju maloletnog sportiste amatera za sportsko usavršavanje postavlja se pitanje da li je opravdano postaviti zakonski minimum u pogledu godina sportiste sa kojim se može zaključiti ovaj ugovor. Razlozi koji bi išli u prilog postavljanju granice tiču se na prvom mestu zaštite dece. Iako je činjenica da deca od najranije dobi mogu beležiti sportske rezultate za koje se u budućnosti očekuje da budu samo bolji, ona se neretko u svetu takmičarskih sportova nalaze pod izuzetnim pritiskom da moraju ostvariti uspeh koji su drugi postavili za njih, te isti može rezultirati primera radi emocionalnim krahom, korišćenjem lekova za poboljšanje performansi koji mogu narušiti fizičko i mentalno zdravlje dece ili jednostavno odustanku od bavljenja sportom.

Bojan Urdarević, PhD

Full Professor, Faculty of Law University of Kragujevac

Jovana Misailović, MA

Research Associate, Institute of Comparative Law, Belgrade, Serbia

CONTRACTUAL STATUS OF ATHLETES IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

One may argue that legal position of athletes is free from controversies, since their legal status is usually specifically regulated by the acts dealing with sports. In the Republic of Serbia, Law on Sport regulates legal status of athletes, specifically drawing the line between amateur athletes and professional athletes. While the legal status of professional athletes is comparable to the ones that employees have in accordance with the labour law (with the necessary adaptability to the “sport as a labour” that bring a number of rights and obligations primarily regulated by the Law on Sports as a *lex specialis* to the Labor Law), contracts that

amateur athletes conclude may defer. First of them is the contract of practicing sports and the second one is the contract on scholarship of a juvenile athlete for sports improvement. In the paper, the authors discuss the negative consequences on the legal position of athletes set up by the contracts that amateur athletes conclude in order to give *de lege ferenda* solutions.

Keywords: amateur athletes, professional athletes, contract of practicing sports, contract on scholarship of a juvenile athlete for sports improvement, sports law

Literatura

- A 7-year-old soccer phenom: Too young for a professional contract? | The Week, <https://theweek.com/articles/482625/7yearold-soccer-phenom-young-professional-contract>, 30.10.2022.
- Bilić A., Smokvina V., „Ugovori između profesionalnih nogometaša i klubova - ugovori radnog ili građanskog prava?“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 49, br. 4/2012., str. 831.-862.
- Carmina R., „Employment Status in Amateur Sport in Italy“, *European Labour Law Journal* 7, No. 1/2016, str. 142-163
- Deubert R. C., „Labor & Employment Law Guidance for Professional Sports Teams“, *Marq. Sports L. Rev.* 2022.
- Đurđević N., Mićović M., Vuković Z., *Ugovori u sportu*, Pravni fakultet Kragujevac, Kragujevac, 2014.
- Gardiner S., *Sports Law in the United Kingdom*, Wolters Kluwer International, 2014.
- Jakovljević I., *Ugovori o angažovanju profesionalnih sportista i ugovaranje sportske arbitraže*, dostupno na: https://ugovori-o-angazovanju-profesionalnih-sportista-i-ugovaranje-sportske-arbitraze/?_rstr_nocache=r-str138635ab4de93874, 25.10.2022.
- Louw M. A., „Should the Playing Fields Be Levelled - Revisiting Affirmative Action in Professional Sport - Part 2,“ *Stellenbosch Law Review* 15, No. 2/2004, str. 225-246.
- Misailović J., „O radnopravnom statusu fudbalera“, u: *Srpski fudbal – uporednopravni izazovi i perspektive* (ur. Miloš Stanić), Institut za uporedno pravo, Beograd, 2021.
- Smokvina V., *Sports Law in Croatia*, Wolters Kluwer, 2017.

Pravni izvori

Zakon o obligacionim odnosima, „Sl. list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93, „Sl. list SCG“, br. 1/2003 - Ustavna povelja i „Sl. glasnik RS“, br. 18/2020.

Zakon o prezu na dohodak građana, „Sl. glasnik br. 24/2001....10/2022“.

Zakon o radu, „Sl. glasnik RS“, br. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014,
13/2017 - odluka US, 113/2017 i 95/2018 - autentično tumačenje.

Zakon o sportu, „Sl. glasnik RS“, br. 10/2016.